

Alue-Integraattori

4/1998 11.9.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS Kiinnostava syksy 1	Pohjoisen Periferian Artikla 10 -ohjelma 6	■ POHJOISMAINEN YHTEIS- TYÖ JA ALUEPOLITIikka Nordregio-konferenssi 10 Pohjoismaisia julkaisuja 11
■ EUROOPAN UNIONI Rakennerrahastouudistus Ratkaisut käsillä – tai sitten ei 2 Nykyisestä ohjelmakaudesta uuteen 2 Itä-Suomen maakuntien yhteis- työstä 3 Länsi-Suomen allianssi 4	Komiteat/Kokoukset Komissio haluaa kaupunkiulottu- vuuden mukaan EU-ohjelmiin 6 Muuta FIMOS-seurantajärjestelmän koulutuskiertos 7 Aluesuunnittelun tutkimuslaitos- verkko (ESPON) 8 Baltic Small Project Facility ja Phare-INTERREG Facility 8 Kaupunkipolitiikkaa Lillissä 9	■ KANSALLINEN ALUE- POLITIikka Kaupunkiohjelmille kehittämis- rahoitusta 11 Aluekehittämisohjelmapirosessi jatkuu 11 Ohjelmien yva-menettelmää kehitetään 12
Tavoiteohjelmat Tavoite 6 -ohjelma 4 Tavoite 2 -ohjelma 5	■ PUHEENVUORO Aluepolitiikassa tarvitaan riski- rahoitusta 10	■ JULKAISUJA 12 ■ SVENSK RESUMÉ 13
Yhteisöaloitteet ja pilotit INTERREG II C -ohjelma 5		

PÄÄKIRJOITUS

Kiinnostava syksy

Syyskausi on alue- ja rakennepoliitiikan valmistelujen kannalta kiinnostava taitekohta. Valmistelomme nykyisen ohjelmakauden päättämiseen liittyviä asioita ja samaan aikaan valmistaudumme uuteen ohjelmakauteen 2000–2006 sekä EU:n tasolla että kansallisesti. Syksyn aikana arvioidaan nykyisten tavoite 6, 2 ja 5b -ohjelmien muutostarpeet. Tarpeelliset päätökset ja mahdolliset ohjelmamuutokset tehdään syksyn seurantakomiteoissa. Nykyisen ohjelmakauden aikana rahoitettavista hankkeista on tehtävä päätökset ensi vuoden loppuun mennessä. Tämän johdosta aikataulu on tiukka. Myös seurantajärjestelmät on saatava viipymättä kaikilta osin toimintakuntoon, jotta ohjelmien toteutumisesta saadaan oikeat tiedot.

Rakennerrahastouudistuksen valmistelut etenevät kaikilla rintamalla neuvoston työryhmissä. Syyskuun kokousohjelma on poikkeuksellisen tiukka. Lokakuun aikana voidaan arvioida rakennerrahastouudistuksen etenemistä.

Suomen hallitus linjasi syyskuun alussa kantansa Agenda 2000 -neuvottelujen saattamiseksi päätökseen. Komission esitys rakennerrahastoasetukseksi on kokonaisuutena Suomen kannalta hyvä. Keskeisin alue- ja rakennepoliitiikan asia on tavoite 6 -alueiden sijoittaminen uuteen tavoite 1:een. Suomi hyväksyy myös komission tavoite 2 -esityksen ja painottaa työttömyyskriteerin tärkeyttä. EU-ohjelma-alueiden ja kansallisten valtiontukialueiden määrittelyyn yhteneviksi halutaan riittävä jousto. Suomi voi tukea komission esitystä siitä, että tavoitetta 3 toteutetaan alueohjelmien ulkopuolella niin, että tavoitteen 3 toimet ovat viitekehyyksinä myös alueohjelmien ESR-toimille. Suomi pitää tärkeänä, että ESR rahoittaa myös alueohjelmia, koska menettely tukee integroitunutta ohjelmame-
nettelyä. Yhteisöaloiteohjelmista hallitus korosti raja-alueyhteisöaloitteen merkitystä ja sille tulisi varata puolet yhteisöaloitteiden rahoituksesta ja tuen tulisi painottua ulkorajoille.

Syksyn aikana käynnistetään uusien ohjelmien valmisteluprosessi. Nykyisiä ohjelmia ja niiden hallintoa on arvioitu. Järjestelmää on pidetty liian monimutkaisena ja virkavaltaisena. Nyt on mahdollista korjata aikaisemmat mahdolliset virheet, käyttää hyväksi saatu kokemus ja tieto parempien ohjelmien ja tehokkaamman hallintomallin aikaansaamiseksi. Suomen yhteiskunnallinen muutos on viime vuosina ollut poikkeuksellisen voimakasta. Aluekehitykseen kohdistuvat paineet ovat tulevina vuosina aikaisempaa suuremmat. Minkälaisista aluepolitiikkaa Suomi ja sen eri alueet tarvitsevat uuden vuosisadan alkuvuosina 2000–2006 on vaativa ja haasteellinen tehtävä. Tästä on käytävä avoin keskustelu ja tehtävä tarpeelliset johtopäätökset. Mitä paremmin voimme valmistautua uuteen ohjelmakauteen, sitä parempia tuloksia uudelta aluepolitiikalta on odotettavissa.

Paavo Pirttimäki

Rakennerahastouudistus

Rakennerahastouudistuksen ratkaisut käsillä – tai sitten ei

Lomat ovat ohi Brysselissäkin ja kaikki virkeät EU-byrokraatit ovat palanneet kesälaitumilta. EU:n suurten uudistusten valmistelu voi jälleen jatkua siitä, mihin se jäi heinäkuun lopussa Itävallan puheenjohtajuuden ensimmäisen kuukauden päätyttyä.

Suomen puheenjohtajuuskausi, vuoden 1999 jälkipuolisko, on entistä lähempänä. Valmistelut ovat eri tahoilla hyvässä käynnissä. Suomen EU-edustusto Brysselissä on myöskin kohentamassa valmiuksiaan; rakennerahastoja koskevaan valmisteluun ja aluepolitiikkaan on saatu huomattava resurssilisäys, erityisasiantuntija **Tiina Heiskanen**. Näin meidän kapasiteettimme aluepolitiikassa vahvistui kerralla yli 100 % jollei enemmänkin. Tiinan edellinen työpaikka oli komissiossa, DG VI:ssa, jossa hän vastasi 5b-ohjelmaa ja LEADER-työstä Suomessa ja osasta Ison-Britannian 5b-työtä. Edustustossa hänen tehtävänsä liittyvät Suomen nykyisten alueellisten rakennerahasto-ohjelmien loppuunsaattamisprosessiin ja uusien ohjelmien laadintaan. Hän osallistuu varsinkin alkuvaiheessa myös rakennerahastouudistukseen liittyvään valmistelutyöhön.

Elokuu on normaalisti EU:ssa täysin kuollut kuukausi. Mitään kokouksia ei järjestetä ja valmistelutyö ei etene. Näin uutisten kertominen jää nyt vähemmälle. Tilanne on siis suurinpiirtein sama, mistä kerroin edellisessä Alue-Integraattorissa.

Rakenne toimien työryhmä (SAWG) laati työn etenemisestä raportin syyskuun lopussa ministerineuvostolle (YAN). Toinen raportti laaditaan lokakuun loppupuolella. Tällöin vastaavat raportit laaditaan myös Agenda 2000:n muista osista. Puheenjohtajan tukiryhmä (FoP), Coreper ja YAN käsittelevät ko. raportit. Näin artiklakohtainen käsittely keskittyy alkusyksyyn. Jäsenmaat esittelevät omia kantojaan ja komissio kommentoi niitä ja vastaa kysymyksiin. Puheenjohtaja laati keskustelujen perusteella kompromissiesityksiä, joita käsitellään uudestaan. Komissio esittää näistä omia kantojaan joissain tapauksissa hyväksyen muutokset ja varsinkin usein pitävyyden alkuperäisissä kannoissaan.

Syys- ja lokakuun aikana on tarkoitus määrittellä ne keskeiset asiat, joihin jo nyt voidaan löytää ratkaisut ja määrittellä ne kysymykset, joista ollaan eri mieltä. Tämä muodostaa myös pohjan Wienin huippukokouksessa (11.–12.12.1998) tehtäville päätöksille Agenda 2000:n avainkohdista. Se, kuinka pitkälle päästään Wienin huippukokouksessa, on tärkeää jatkon kannalta.

Ministerineuvoston tavoitteena on, että maaliskuussa 1999 Saksan puheenjohtajakaudella ylimääräisessä huippukokouksessa tehdään Agenda 2000:ta koskevat poliittiset päätökset. Saattaa olla, että päätökset eivät ole täysin kattavia, vaan sisältävät vain ne asiat, jotka ovat

poliittisesti keskeisiä ja maille tärkeitä. Muut tekniset yms. asiat käsiteltäneen myöhemmin. Aikataululle asettaa selvät rajat EU:n parlamentin käsittely ennen parlamenttivaaleja.

Parlamentti käsittelee Agenda 2000:n täysistunnossa 18.11.1998 ensimmäistä kertaa. Käsitteilyn pohjana on komission esitys asetukseksi. On hyvä muistaa, että rakennerahastoasetukset käsitellään parlamentissa yhteispäätösmenettelyllä, jolloin parlamentilla on todellista sananvaltaa asetusten sisältöönkin. Kuinka tämä käytännössä ilmenee, jää nähtäväksi. Eräiden arvioiden mukaan parlamentti useissa tapauksissa tukee komission alkuperäisiä esityksiä. Komissiohan on pyrkinyt pitämään parlamenttia hyvin informoituina koko prosessin ajan ja ottanut omista esityksissään jo etukäteen huomioon parlamentin intressejä.

Parlamentin lopullinen toinen käsitteily tapahtuu maaliskuussa 1999, jos kaikki menee suunnitelmien mukaan ja ministerineuvoston esitys sopii parlamentin piirustuksiin.

Tässä vaiheessa on turha spekuloida onnistuuko em. aikataulu vai ei. Suomen on syytä edelleenkin varautua myös siihen vaihtoehtoon, että keskeiset osat päätöksistä jäävät auki vielä Suomen puheenjohtajakaudelle.

*Risto Tienari
Suomen EU-edustusto*

Nykyisestä ohjelmakaudesta uuteen ohjelmakauteen

Tuleva syksy on ohjelmapolitiisesti vilkasta aikaa: nykyisten ohjelmien toteutus on täydessä vauhdissa ja uusien ohjelmien suunnittelu käynnistyy. On aika analysoida tarkasti nykyisten ohjelmien toteutumistilannetta ja valmistella tarvittavat ohjelmamuutokset, jotta ohjelmille asetetut tavoitteet saavutettaisiin mahdollisimman hyvin. Ohjelmien rahoitusrakenne on mahdollista tietyissä rajoissa muuttaa, mikäli muutokset ovat hyvin perusteltuja. Käytettävissä on useita vaihtoehtoja, joista komission näkökulmasta suositeltavin vaihtoehto on alueiden väliset tai toimenpidekokonaisuuksien väliset, rakennerahastojen sisäiset siirrot. Tarvittaessa voidaan neuvotella myös ra-

hastojen välisistä siirroista tai jopa tavoiteohjelmien välisistä siirroista. Lähtökohdista kuitenkin tulee olla se, että kukin ohjelma toteutuisi sovitun ohjelma-asiakirjan mukaisesti.

Komission kanta on, että se ei tule myöntämään kuluvan ohjelmakauden EU-rahoitukselle jatkoaikaa vuoden 1999 jälkeen, mikäli EU-rahoja jää sitomatta. Uusien ohjelma-alueiden ulkopuolelle jääville nykyisille tukialueille komissio ehdottaa siirtymäkauden tukea. Siirtymäkausi olisi tavoite 2 ja 5b -alueilla EAKR:n osalta neljä vuotta ja muiden rahastojen osalta seitsemän vuotta. Siirtymäkauden alueille tulee laatia uudet ohjelmat. Uudet tukialueet määritetään sen jälkeen kun ra-

kennerahastoasetuksista on sovittu. Komission ehdotuksen mukaan tavoite 6 -alueet nimettäisiin uusiksi 1-tukialueiksi.

Maaseutunäkökulma rakennerahastouudistuksessa

Maaseutunäkökulman mukaanottaminen uusiin tavoite 1 ja 2 -ohjelmiin tul- laan tekemään kunkin jäsenmaan omien tarpeiden pohjalta. Maaseutuohjelma voidaan laatia kullekin maalle parhaiten sopivalle aluetasolle. Jäsenvaltiot voivat halutessaan koota maaseutupoliittiset toimenpiteet yhteen kansalliseen maaseutuohjelmaan, joka kattaa kaikki maaseutu-alueet tavoite 1 -aluetta lukuun ottamatta. Eräs vaihtoehto on laatia maatalouden liittämisätoimenpiteitä varten oma kansallinen ohjelma, joka voi sisältää myös tavoite 1 -alueen, ja sisällyttää muut maaseutupoliittiset välineet tavoite 1 ja

2 -ohjelmiin ja tavoitealueiden ulkopuolisia ns. valkoisia alueita koskevaan ohjelmaan.

Uusi tavoite 1 -ohjelma ei tule käsittämään uusia elementtejä nykykäytäntöön verrattuna. Maatalouden liittämis-toimenpiteitä lukuun ottamatta tavoite 1:n EMOTR-rahoitus tulee EMOTR:n ohjausrahastosta. Ainoa muutos tavoite 1:ssä on, että LFA-tuki maksetaan jatkossa EMOTR:n tukirahastosta. Uusilla tavoite 2 -alueilla ja tavoitealueiden ulkopuolella maaseutupoliittinen rahoitus tulee kokonaan tukirahastosta.

Rakennerahastouudistuksen käsittelyn yhteydessä on usein nostettu esille tarve yhteensovittava rahoitushallinnon erilaisia käytäntöjä eri rahastojen kesken ja erityisesti EMOTR:n ohjaus- ja tukirahastojen välillä. Esimerkiksi tavoite 6 -alueilla on käytössä kaksi erilaista järjestelmää (kehittämishankkeiden rahoitus ohjausrahastosta ja maatalouden liittämis-toimenpiteiden rahoitus tukirahastosta). Käytännön tasolla tähän ongelmaan on tuskin nopeasti saatavissa merkittäviä ratkaisuja. Komissio on korostanut, että koko EU:n budjetista lähes 50 % jaetaan tukirahaston käytäntöjen mukaan. Uusilla ta-

voite 2 -alueilla uudistus tuo mukanaan hallinnon yksinkertaistumista siltä osin, että kaikki maaseutupoliittinen rahoitus tullaan ohjaamaan EMOTR:n tukirahaston kautta, lukuun ottamatta siirtymäkauden tukia.

EMOTR-asetusesityksen mukaan maatalousrahasto ei tule enää jatkossa antamaan tukea maaseutualueiden pilottihankkeille (ns. nykyiset artikla 8 -hankkeet), vaan ko. hankkeet on tarkoitettu toteuttaa tavoite 1 ja 2 -ohjelmien kautta.

Komissio valmistele parhaillaan uusia yhteisöaloitteita koskevaa ohjeistusta. Maaseudun kehittämistä koskevan yhteisöaloitteen osalta ajattelumalli komission sisällä on kehityksessä siihen suuntaan, että jatkossa tulitisiin nimeämään ns. "groups of excellence" -ryhmiä. Ensimmäisellä ohjelmakaudella (1989-93) LEADER-ryhmiä oli noin 250 ja nykyisellä ohjelmakaudella noin 900. Koska uudella ohjelmakaudella kaikki maaseutualueet (myös tavoite 1 ja 2 -ohjelmien ulkopuoliset alueet) ovat oikeutettuja hakemaan LEADER-tyyppistä rahaa, on ryhmien lukumäärän arvioitu kasvavan 1 500-2 000:een. Ryhmien lukumäärän kasvattaminen ei ole kuitenkaan komissi-

on mielestä perusteltua, vaan se esittänee, että osa LEADER-tyyppisistä hankkeista toteutettaisiin tavoite 1 ja 2 -ohjelmien kautta ja LEADER-tyyppinen rahoitus ohjattaisiin noin 600 "erikoisryhmälle". Näin pyrittäisiin toteuttamaan yleistä keskeisempää periaatetta ja varmistamaan ohjelmien vaikuttavuus. Tarkoituksena on myös vahvistaa kansainvälisen LEADER-verkon toimintaa, erityisesti tiedotus- ja julkisuustoimintaa.

Rakennerahastojen välisissä yhteisöaloitteiden rahoitusta koskevissa neuvotteluissa DG VI:n lähtökohtana on saada LEADER-aloitteelle vähintään 25 %:n (2,5 mrd. ecu) osuus. Laskelma perustuu siihen, että nykyinen LEADER-raha on EU-tasolla 1,7 miljardia ecua 6-vuotisellem ohjelmakaudelle, joten seuraavalle 7-vuotisellem kaudelle tuen määrä olisi 2,1 miljardia ecua, mikä vastaa 21 %:a yhteisöaloitteille varatusta rahasta. Koska LEADER tulee mahdolliseksi kaikille maaseutualueille ja tuen tarve sen vuoksi kasvaa, on ns. valkoisten alueiden laskennalliseksi osuudeksi määritetty 4 %.

*Tiina Heiskanen
Suomen EU-edustusto*

Itä-Suomen maakuntien yhteistyö laajenee ja syvenee

Aika ajoin Itä-Suomen maakuntia on osoitettu ja sanottu, että itäsuomalaiset eivät kykene yhteistyöhön. Tämä mielikuva perustuu kuitenkin väärään tietoon tai huonoon ymmärrykseen. Todellisuudessa itäsuomalaisella yhteistyöllä on jo perinteitä ja käynnissä on monia merkittäviä yhteishankkeita, joista mainittakoon mm.:

- EU:n tavoiteohjelmien puitteissa toteutettavat yhteisprojektit (mm. rakennuskiven hyödyntämisprojekti, josta on jo saatu lupaavia tuloksia, telematiikkalan yhteisprojektit, mm. PAIDEIA-hanke, luonnontuotealan yhteistyöprojektit ja luomutuotannon yhteistyöhankkeet).

- EU:n pilottiartikla 10:n alaisen RITTS-ohjelman puitteissa on käynnistymässä yhteisprojekti, jossa linjataan mm. Itä-Suomen teknologiastrategiaa.

- Mikkelissä toimii Itä-Suomen energiatoimisto, joka on saanut rahoitusta EU:n SAVE-ohjelmasta. Toimiston jatkamisesta on tehty periaatepäätökset. Toimisto tekee tärkeitä työtä bioenergian hyödyntämiseksi.

- Jo vuonna 1989 aloitti toimintansa Itä-Suomen ja Karjalan Tasavallan Neuvottelukunta, joka on tehnyt pioneerityötä itäyhteistyössä ja avannut yhteistyökanavia Karjalan Tasavaltaan ja muualle Venäjälle. Monet Karjala Interreg -ohjelmahankkeet ovat maakuntien yhteisiä.

- 1.9.1998 on toimintansa aloittanut Itä-Suomen (Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo) yhteinen toimisto Brysse-

lissä.

Yhteistyössä on aina parantamisen varaa. Maakuntien rajat ovat edelleen liian korkealla, mutta yhteistyöhalua on nyt entistä enemmän. Yhteistyökykyä ja -valmiuksia luodaan ja kehitetään monissa prosesseissa. Prosessinomainen etenemistapa on olennaista, koska yhteistyö konkretisoituu vasta ruohonjuuritasolla, yrityksissä, yhteisöissä ja avaintoimijoiden korvien välissä.

Valmistautuminen EU:n tulevaan rakennerahastokauteen

Alittaako Itä-Suomi EU:n köyhyysrajan (alueen bruttoaluetuote/asukas < 75 % EU:n keskiarvosta) vuosien 1994-96 lopullisten tilastotietojen perusteella? Tätä jännitetään Itä-Suomen maakunnissa, eniten Pohjois-Savossa, koska riittävä tilastollinen köyhyys on kriteerinä tavoite 1 -alueeksi pääsemiselle tulevalla EU:n rakennerahastokaudella.

Mahdollisuus, että Itä-Suomi (Etelä-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo) EU:n tulevalla rakennerahastokaudella muodostaa oman tavoite 1 -ohjelma-alueen, on selvästi jo vauhdittanut Itä-Suomen yhteistyökeskustelua. Vaikka päätökset tulevan rakennerahastokauden ohjelmapiitteistä vielä puuttuvat, niin ko. maakuntien liitot ovat jo varsin pitkälle hahmotelleet Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelman sisältöä. Liitot haluavat, että oh-

jelma valmistellaan maakunnissa laadittujen maakuntien kehittämisohjelmien pohjalta hyvässä yhteistyössä kuntien, valtion aluehallinnon ja muiden toimijoiden kanssa.

Yksi keskeinen kritiikin aihe nykyisten tavoiteohjelmien toteutuksessa on ollut projektien pirstaleisuus. Uuden tavoite 1 -ohjelman vaikuttavuuden turvaamiseksi liitot ovat jo käynnistäneet laajoja kehittämissankkeita mm. seuraavilla aloilla: matkailun tuotekehitys ja markkinointi (ns. Lakeland-teema), Itä-Suomen mekaanisen metsäteollisuuden edistäminen, Itä-Suomen energiayhteistyö, Itä-Suomen monimediahanke ja Itä-Suomen korkeakoulujen yhteistyö.

Poliittista suunnannäyttämistä ja sitoutumista

Itä-Suomen maakuntien liitot ovat perustaneet liittojen puheenjohtajista koostuvan Itä-Suomen Neuvottelukunnan, jonka työssä on mukana myös Etelä-Karjalan liitto. Neuvottelukunta toimii alueen poliittisena yhteistyöfoorumina, joka linjaa yhteistyötä, arvioi tuloksia ja osoittaa suuntaa. Itä-Suomen yhteistyön kiinnittäminen edustukselliseen, poliittiseen päätöksentekoon on tärkeää yhteisiin päämääriin sitouttamisen kannalta.

Maakuntien liittojen lisäksi Itä-Suomen muutkin keskeiset toimijat ovat käynnistäneet tai tiivistäneet keskinäistä yhteistyötään. Näitä toimijoita ovat mm. Itä-Suomen TE-keskukset, ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen maakuntapäähallitus.

*Kehittämisjohtaja Jubani Kärkkäinen
Kainuun liitto*

Länsi-Suomen allianssi

Länsi-Suomen allianssi, West Finland Alliance, perustettiin vuoden 1995 alku-puolella Pirkanmaan liiton maakuntajohtaja **Jussi Niemen** aloitteesta. Mukaan allianssiin pyydettiin seitsemää maakuntaa. Yhteistyön pelisäännöt hyväksyivät Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan maakuntien liitot. Varsinais-Suomen liitto ilmoitti suuntautuvansa ensisijaisesti Etelä-Suomen suuntaan. Vastaavasti Keski-Pohjanmaa halusi suuntautua Pohjois-Suomen ja Oulun suuntaan. Näin muodostui maakuntien omilla vapaaehtoisilla luottamuselinten päätöksillä Länsi-Suomen allianssi.

Usein on kysytty, miksi maakuntaa suurempia yhteistyöalueita tarvitaan. Vastaus sisältyy itse asiassa kysymykseen, yhteistyön takia. Maakunnat eivät sinänsä ole useimpien rakennuslain ja aluekehityslain edellyttämien tehtävien hoitamiseen liian pieniä, eivätkä toimimattomia, pikemminkin päinvastoin. Suomen toiminnallis-taloudelliset maakunnat edustavat poikkeuksellisen hyvin maakuntiensa väestön tahtoa. Yksikään maakunta ei haluaisi luopua itsenäisyydestään, toki on maakuntia, jotka haluaisivat liittää naapurimaakunnan itseensä. Mutta se onkin jo eri juttu, eikä sillä ole mitään tekemistä kansanvallan kanssa, jolla perustalla nykymaakuntien liittojen olemassaolo lepää.

Miten Länsi-Suomen allianssi toimii? WFA, kuten me itse useimmiten itseämme lyhenteenä kutsumme, harjoittaa yhteistyötä:

- projektikohtaisesti kotimaassa ja EU-alueella
- tietojen ja kokemusten vaihtoa
- ylimaakunnallista aluemarkkinointia ja profiloitumista EU-alueella

- voimavarojen yhdistämistä maakuntaa suuremmissa asioissa
- maakuntien yhteistä edunvalvontaa
- toimistojen keskinäistä vuorovaikutusta.

Esimerkkeinä toiminnoistamme voidaan mainita seuraavaa: Olemme perustaneet yhteisen Euroopan asioiden toimiston Brysseliin (West Finland Alliance European Office). Olemme tehneet yhteisen kehittämisasiakirjan, joka käsittelee allianssin ylimaakunnallisia yhteistyöasioita ja -hankkeita. Liittojen henkilökunnat tapaavat toisiaan säännöllisesti ja vaihtavat työkokemuksiaan ja neuvovat toisiaan vuorovaikutteisesti. Paraddis-projektin puitteissa kehitämme Länsi-Suomea tietoyhteiskunnaksi. 5b-ohjelman indeksointivarahankkeet ovat WFA:n alueella yhteisiä.

Allianssin luonteeseen kuuluu, että toiminta perustuu vapaaehtoiseen yhteistyöhön, ei pakottamiseen. Niinpä allianssi ei voi tehdä omista elimissään päätöksiä, vaan allianssin päätökset tehdään liittojen toimivaltaisten elimien yhtäpitävillä ja yksimielisillä päätöksillä. Allianssilla on päätöksien valmistelua ja toteuttamista varten kolmitasoiset yhteiselimet. Länsi-Suomen maapäivät kokoontuu ensimmäistä kertaa kuluvan vuoden lokakuussa. Maapäivillä liittojen maakuntavaltuustojen puheenjohtajistot ja maakuntahallitukset käsittelevät yhteisiä asioita ja linjaavat yhteistyötä. Hallitusten puheenjohtajistot vastaavat allianssin yhteisten asioiden poliittisesta valmistelusta ja yhteistyöhön sitouttamisesta. Maakuntajohtajien kuukausittainen kokous johtaa käytännön työskentelyä ja tekee päätöksiä toimivaltansa puitteissa. Puheenjohtajuudet

ja asioiden valmistelut kiertävät kuuden kuukauden vuoroissa aivan kuin EU:ssa.

WFA:n lähitulevaisuuden haasteista suurimmilta vaikuttavat yhteinen edunvalvonta rakennerahastouudistuksen tavoitealue-edunvalvonnassa, uuden rakennerahastokauden yhteistyö tavoitealueohjelmien tekemisessä ja Brysselin toimistomme kautta tapahtuva Länsi-Suomen kaikinpuolinen profiilin korottaminen ja yhteistyön lisääminen EU- ja Itämerialueella.

Rakennerahastouudistuksessa WFA:n edunvalvonnallinen haaste on mittava, koska Suomen tavoitealueiden supistuminen on tapahtumassa kokonaan Länsi-Suomen kustannuksella. Lisäksi nykyiset 2- ja 5b-alueet ovat supistumassa ja 6-alueet laajentumassa. EU:n maatalouspolitiikan uudistus vaikuttaa kaikkein voimakkaimmin maatalouden rakenneuudistusta kiihdyttävästi juuri kaikkein maatalousvaltaisimmassa Länsi-Suomessa. Esimerkiksi Itä-Suomi metsineen ei ole kärsimässä samassa mitassa EU:n maatalouspolitiikan uudistamisesta kuin Länsi-Suomi. Kuitenkin Länsi-Suomi on jäämässä rakennerahastouudistuksessa muidenkin laskun maksajaksi. Haastetta riittää.

Kaiken kaikkiaan WFA:n liitot ovat olleet varsin tyytyväisiä reilut kolme vuotta jatkuneeseen allianssi-yhteistyöhönsä. Mitä ilmeisintä on, että yhteistyö tulee lähivuosina entisestään tiivistymään. Se ei kuitenkaan tarkoita alueellista yhteenliittämistä ja organisaatioiden sulauttamista, vaan pikemminkin päinvastoin. Kun vapaaehtoinen yhteistyö ja yhteisen edun tavoittelemisen onnistuvat nykyisillä pelisäännöillä, on maakunnillakin mahdollisuus menestyä itsenäisinä omien sisäisten asioidensa parhaina toimijoina.

*Maakuntajohtaja Esa Latva-Rasku
Etelä-Pohjanmaan liitto*

Tavoiteohjelmat

Tavoite 6 -ohjelma valmistautuu loppukauteen rahoituskehityksen tarkistuksella

Tavoite 6 -ohjelman rahoituskehityksen muutoksen valmistelu käynnistyi elokuun lopulla pidetyssä valmisteluryhmässä, jossa olivat edustettuina ministeriöt ja maakunnat. Kokouksessa käytiin läpi alueiden ja keskushallinnon näkemyksiä ja sovitettiin jatkovalmistelussa noudatettavista periaatteista.

Tarkoituksena on valmistella joulukuun alussa pidettävälle seurantakomitealle

ehdotus, jolla ohjelma voidaan toteuttaa mahdollisimman täysipainoisesti loppuun.

Työ jatkuu nyt alueilla maakuntien yhteistyöryhmissä ja jo syyskuun puolessavälissä sisäasiainministeriö saa alueiden esitykset. Esityksistä laadittu yhteenvedo käsitellään valmisteluryhmässä 18.9. Seuraavana vaiheena on komission kuuleminen, minkä jälkeen esitystä hiotaan valmisteluryhmässä lokakuun aikana.

Muita valmisteltavana olevia, joului-

kuun seurantakomitean kokoukseen tulevia asioita ovat mm. raportit ohjelman toteutumisesta, evaluoinnin loppuraportoinnin evästäminen, hankevalmistelijoiden toiminnan käynnistyminen ja tähänastisesta toiminnasta saadut kokemukset, hyvien rakennerahastokäytäntöjen kartoituksen tulokset sekä tavoite 6 -alueella toteutettavan LEADERin seurantaan liittyvät asiat.

Marja Taskinen

Tavoite 2 -ohjelman syksyn kiireitä

Tavoite 2 -ohjelman parissa työskentelevät ihmiset alueilla ja keskushallinnossa paneutuvat syksyn aikana kahteen suurempaan asiakokonaisuuteen normaalien rutiinien ohella. Kauden 1995–96 tavoite 2 -ohjelman toteutus päättyy vuoden lopussa eli kaikki vanhan ohjelman rahoituksella toteutettujen hankkeiden viimeisetkin maksatukset täytyy tehdä tämän vuoden loppuun mennessä. Tämä aiheuttaa työtä eri tahoilla, koska seuranta-tiedot sekä komission suorittamien tarkastusten tuottamat havainnot osoittavat

puutteita seurantajärjestelmän sisältämisessä maksatustiedoissa. Nämä pitää ehdottomasti selvittää ja korjata vuoden loppuun mennessä. Lisäksi vielä käynnissä olevien hankkeiden toteutumistilanne tulee tarkistaa ja muistuttaa toteuttajia maksatusten aikataulusta.

Toinen syksyn aikana työllistävä asia on kauden 1997–99 ohjelman rahoitus-suunnitelman muutosta koskevat neuvottelut. Niitä käydään ensin aluetasolla ohjelmaa toteuttavien viranomaisten kesken ja sen jälkeen ohjelmatasolla alueiden oh-

jelmavastaavien ja sihteeristön kesken. Tällöin tarkastellaan muutosesityksiä suhteessa alueiden sitoumustilanteeseen sekä kansallisen rahoituksen riittävyttä suhteessa alueiden toivomuksiin. Tavoitteena on tänä syksynä tehdä mahdollisimman toteutuskelpoinen ja pitkälle mietitty ohjelman muutosesitys seurantakomitealle, johon ensi vuonna tarvittaisiin enää vain pieniä muutoksia. Muutosten hyväksyminen komissiossa kun vaatii kohtuullisen pitkän käsittelyajan, jonka jälkeen vasta päästään varsinaisten hankepäätösten tekoon.

Tavoite 2 -ohjelman seurantakomitea kokoontuu tänä syksynä jo marraskuun alussa. Ensi vuonna pidetään todennäköisesti kolme seurantakomitean kokousta.

Tarja Arajärvi

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Itämeren INTERREG II C -ohjelman ensimmäiset hankepäätökset tehty

Kuten jo aikaisemmin on useasti todettu, ohjelman haku on jatkuva, mutta jaksottuu päätöskokousten mukaan. Ensimmäinen dead-line oli 1.5.1998, johon mennessä saatiin 36 hakemusta. Edellisessä Alue-Integraattorissa selostettiin lähemmin hakemuksia ja päätösesitysten valmistelua sihteeristössä. Sihteeristö esitti 9 hanketta hyväksyttäväksi suoraan ja 13 hankkeesta tarkempaa keskustelua ohjauskomiteassa (muut 14 hanketta oli siirretty sivuun erilaisista puutteellisuuksista johtuen). Suomen kansallinen neuvoo-antava ryhmä käsitteli sihteeristön esitystä kokouksessaan 12.6.1998.

Ohjauskomitean kokouksessa 25.–26.6.1998 Rostockissa käytiin perusteellinen keskustelu hankkeista. Komitea hyväksyi 9 hanketta suoraan sihteeristön ehdotuksen mukaisesti. Muista 13 hankkeesta hyväksyttiin 7, niistä 5 ehdollisesti ja 2 ilman ehtoja. Kuuden hankkeen osalta hankeideaa pidettiin hyvänä, mutta niiden katsottiin vaativan vielä niin paljon kehitystä että toivottiin uutta hakemusta. Näin ollen tässä ensimmäisessä päätöskokouksessa hyväksyttiin yhteensä 16 hanketta joko suoraan tai ehdollisesti. Näillä päätöksillä sidottiin 9,4 miljoonaa ecua (n. 56 milj. mk) EU-rahaa, eli noin 38 % ohjelman koko EU-rahoituksesta. Ensimmäisen toimintalinjan kolmeen toimenpidekokonaisuuteen (kaupunkiverkko, liikenneyhteydet, herkäät alueet) osoitettiin melko tasaisesti rahoitusta. Toisen toimintalinjan osalta jakauma kahden toimenpidekokonaisuuden kesken oli taas

hyvin epätasainen: aluesuunnitelustrategioiden edelleen kehittämistä koskeva toimenpidekokonaisuus täytti melkein kokonaan, kun taas matkailun kehittämishankkeisiin ym. tarkoitettuun toimenpidekokonaisuuteen ei vielä hyväksytty yhtään hanketta. Päähakijan mukaan jaoteltuna hyväksytyistä hankkeista 8 on saksalaisvetoista, 4 suomalaisvetoista, 3 ruotsalaisvetoista ja 1 tanskalaisvetoista. Suhde on sama myös tarkasteltaessa rahanjakoa kaikkien projektipartnereiden osalta. Suomalaisten panos oli siis huomattavan vahva. Valittujen hankkeiden keskimääräinen EU-rahoitus on n. 0,6 miljoonaa ecua ja vaihtelee 0,2 ja 1,35 miljoonan ecun välillä. Luettelo ja kuvaukset hyväksytyistä hankkeista löytyy ohjelman kotisivuilta:

<http://www.spatial.baltic.net>.

Ehdollisesti hyväksytyt hankkeet toimittivat tarvittavat täydennykset 15.8. mennessä sihteeristölle ja ne hyväksyttiin syyskuun alussa. Ohjelman varainhallintoviranomainen (Investitionsbank Schleswig-Holstein) ja sihteeristö järjestivät 15.9. Kielissä seminaarin kaikkien 16 hyväksytyin hankkeen päähakijoiden edustajille, jossa mm. käsiteltiin pankin ja päähakijan välillä solmittavan tukisopimuksen mallia (Subsidy Contract) sekä seuranta- ja maksatusmenettelyjä. Sopimukset on tarkoitus saada sovittua mahdollisimman pian, jotta hankkeiden toteuttaminen voi alkaa.

Seuraava dead-line on 1.10.1998 ja sii-

hen mennessä saatuja hakemuksia käsitellään ohjauskomitean seuraavassa kokouksessa joulukuun alussa. Näillä näkymin järjestetään vielä yksi hakukierros ensi vuoden puolella.

Hakulomakkeet, täyttöohjeet, ohjelma-asiakirja ja muuta aineistoa (kaikki englanniksi), löytyy ohjelman kotisivulta (ks. edellä). Suomenkielinen ohjelmaesitys ml. lyhennelmä ohjelma-asiakirjasta valmistui elokuussa ja on saatavissa mm. sisäasiainministeriöstä **Pia Pasaselta** (puh. 09-160 4515, e-mail: pia.pasanen@sm.intermin.fi, fax 09-160 4650)

ja kohtapuolin löydettävissä myös sisäasiainministeriön kotisivulta.

Kesän aikana saatiin myös sovittua ja allekirjoitettua ohjelman yhteistä hallintoa koskevat sopimukset: yleinen toteuttamissopimus ao. jäsenmaiden kesken (Memorandum of Understanding on Implementation of the Interreg II C Operational Programme in the Baltic Sea Region) sekä kunkin jäsenmaan ja pankin välinen sopimus (Agreement between Member State and the Investitionsbank Schleswig-Holstein). Näin ollen juridinen pohja ohjelman toteuttamiselle on selvä.

Parhaillaan on valmisteilla ohjelman väliarvioinnin ja siihen liittyvän seurantajärjestelmän kehittämistehtävän organisointi. Asiasta järjestettäneen lähiaikoina tarjouskilpailu.

Harry Ekestam

Pohjoisen Periferian Artikla 10 -ohjelman toinen hakukierros

Kuten edellisessä Alue-Integraattoris-
sa kerrottiin, Pohjoisen Periferian Artik-
la 10 -ohjelman haku käynnistyi maaliskuun
alussa ja ensimmäinen dead-line oli
3.4.1998, johon mennessä saatiin kuusi
hakemusta. Ohjelman seuranta- ja hallin-
tokomitea käsitteli ensimmäisen kierrok-
sen hankkeita 15.6.1998 Invernessissä.
Kuudesta hankkeesta hyväksyttiin yksi
suoraan ja kaksi ehdollisesti, yksi hanke
hylättiin ja kahden käsittelyä siirrettiin
(pyydettiin tarkennetut hakemukset).
Kaksi ehdollisesti hyväksytyä hanketta on
sittemmin hyväksytty.

Toinen hakukierros umpeutui 31.7.1998.
Tällä kierroksella saatiin 17 hakemusta,
jotka jakaantuivat hieman epätasaisesti,
painottuen vahvasti liiketoiminnan kehittä-
mistä ja kestävästä resurssien käyttöä sekä
uuden tiedon tuotantoa ja kokemusten
vaihtoa koskeviin osioihin. Sen sijaan ei

juurikaan ole saatu hakemuksia palvelu-
jen tuottamista koskevaan osioon. Kan-
salliset neuvoa-antavat ryhmät käsitte-
vät hakemuksia 21.9.1998 mennessä ja
seuranta- ja hallintokomitea päättää hank-
keista Oulussa 9.10.1998.

Ohjelmaa esitellään Manchesterin
ESDP-seminaarissa 17.–18.9.1998. Siinä
yhteydessä ohjelman seuranta- ja hallin-
tokomitea pitää välikokouksen, jossa kä-
sitellään mm. ensimmäisen kierroksen
hankkeiden käynnistymistä sekä toisen
hakukierroksen tuloksia ja mahdollisesti
tarvittavia tiedotus/aktivointitoimenpi-
teitä.

Seuraava (kolmas) dead-line on
15.12.1998 ja seuranta- ja hallintokomi-
tean kokous 22.2.1999 Östersundissa,
Ruotsissa. Ohjelmaa koskevaa tiedotus-
aineistoa sekä hakulomakkeet ja täyttö-
ohjeet ym. löytyvät ohjelman kotisivulta:

[http://
www.scotnordic.com/
northernperiphery](http://www.scotnordic.com/northernperiphery).

Ohjelmatietoa/esitteitä saa myös ohjel-
man pääsihteeristöstä Oulusta

(Mika Rantakokko;
puh. 08-321 4080;

sähköposti:

mika.rantakokko@ppl.reg.fi;
fax 08-321 4055)

ja Suomen neuvoa-antavan työryhmän
sihteeristöstä Lapin liitosta

(Jouko Jama;

puh. 016-330 1231;

sähköposti:

jouko.jama@lapponia.reg.fi;
fax 016-346 658).

Harry Ekestam

Komiteat/Kokoukset

Komissio haluaa kaupunkiulottuvuuden mukaan EU-ohjelmiin

Euroopan komissio on julkistamassa
ennen Wienin Urban Forumia Action
Plan -asiakirjan kaupunkien kestävästä ke-
hittämisestä. Asiakirja nojaa osittain
Amsterdamin sopimuksen komissiolle
antamiin valtuuksiin. Toimintasuunnitel-
ma on ilmaus komission tarkoituksesta
sisällyttää tuleviin vuonna 2000 käynnis-
tyviin EU-ohjelmiin kaupunkien kehittä-
mistarpeet ja -suunnitelmat nykyistä pa-
remmin.

Komissio kuuli 1.7. pidetyssä epävi-
rallisessa kokouksessaan jäsenmaiden
kaupunkipolitiikan asiantuntijoita luon-
noksestaan 'Discussion Paper in view of
an EU Action Plan for Sustainable Urban
Development'. Komission kaupunki-
yksikön päällikkö (pääosasto XVI)
Antonis Kastrissianakis korosti, että
tässä vaiheessa asiakirja ei ole säädösasia-
kirja vaan politiikkadokumentti, joka il-
maisee komission kaupunkipoliittiset ta-
voitteet. Unionin tasolle ei ole tarkoitus
luoda uusia prosesseja vaan määrittellä
hyviä menettelytapoja, joita jäsenmaiden
toivotaan ottavan käyttöönsä. Komission
tarkoitus on kytkeä kaupunkien oma
suunnittelutyö tiiviimmin mukaan EU:n
osarahoittamaan kehittämisohjelmatyö-
hön.

Kuulemistilaisuudessa olivat läsnä
myös pääosastojen V, VII, XI ja XII edus-
tajat. Asiakirjan valmistelu on ollut ko-
mission puolelta laajapohjaista ja sitä on
käsitelty pääosastojen välisessä yhteisko-
kouksessa Interservice'ssä. Asiakirjaluo-
noksen taustalla on useita komission kes-
keisiä asiakirjoja kuten mm. Agenda 2000,
Kioton sopimus, tarkistettu viides ympä-
ristöohjelma, työllisyyden suuntaviivat
vuodelta 1988, tutkimuksen ja teknolo-
gian kehittämisen viides puiteohjelma
sekä ennen kaikkea komission tiedonan-
to 'Towards an Urban Agenda in the EU'
ja siitä saadut kommentit.

Eurooppalaisten kaupunkien kehittämisstrategia

Komissio tiivistää strategiansa seura-
viin kohtiin:

– Kilpailukyyn parantaminen – eri-
tyisesti jälkeenjääneillä alueilla.

– Tuottavuuden nostaminen mm. kan-
nustamalla innovatiiviseen toimintaan.

– Taloudellisesta kasvusta saadun hyö-
dyn jakaminen oikeudenmukaisesti ja kil-
pailukykyä sekä yhteiskuntarauhaa uhkaa-
van sosiaalisen syrjäytymisen vähentämi-
seen.

– Kaupunkien kestävä kehityksen
edistäminen siten, ettei kustannuksia ja
seurauksia siirretä ympäröiville alueille,
maailmanlaajuisesti tai seuraaville suku-
polville.

– Innovatiiviseen ja joustavaan pää-
töksentekoon kannustaminen.

– Tasapainoisempaan eurooppalai-
seen kaupunkiverkkoon kannustaminen
välttämällä tarpeetonta kaupunkien välis-
tä kilpailua, huomioimalla keskikokoisten
ja suurten kaupunkien tarpeet ja mahdol-
lisuudet sekä rohkaisemalla parempaan
yhteistyöhön kaupunkien kesken ja kau-
punkien sekä maaseudun välillä.

Jäsenmaat tyytyväisiä luonnokseen

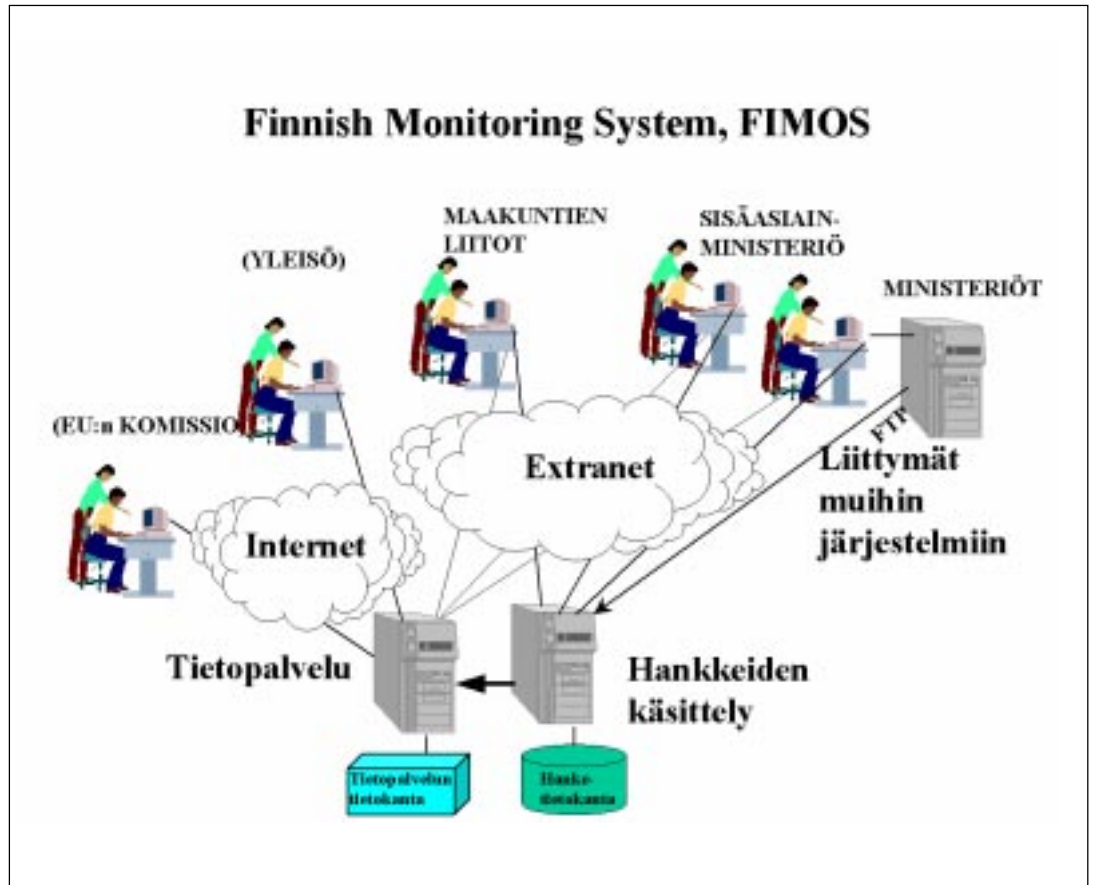
Jäsenmaat olivat pääosin tyytyväisiä
luonnokseen ja pitivät sitä tärkeänä edis-
tysaskeleena. Asiakirjan todettiin vahvis-
tavan sektoripolitiikkojen koordinoitua.
Asiakirjan tarkoitus ymmärrettiin hyvin
ja todettiin, ettei siihen kirjattuja periaat-
teita voi toteuttaa ilman jäsenmaiden
myötävaikutusta. Strategian määrittelys-

Muuta

FIMOS-seurantajärjestelmän koulutus- kierros maakunnissa

EU:n rakennerahastohankkeiden seurantajärjestelmän (FIMOS) käyttöönotto on edennyt pilotointi- ja testivaiheen jälkeen järjestelmän käyttökoulutukseen. Maakuntien liitoille elokuussa pidetyn yhteisen koulutuspäivän jälkeen käynnistyivät alueittaiset koulutustilaisuudet. Jokaisen TE-keskuksen alueella järjestetään päivän kestävä koulutustilaisuus, joka on suunnattu vastuuviranomaisten seurannasta vastaaville sekä tietoja talentaville henkilöille.

Koulutuskierroksen on järjestänyt sisäasiainministeriön aluekehitysosasto yhteistyössä maakuntien liittojen kanssa. Kouluttajina toimivat seurantajärjestelmän toimittaneen AtBusiness Communications Oy:n sekä sisäasiainministeriön edustajat. Alueiden panos koulutustilaisuuksien onnistumisessa on tär-

sä eniten keskustelua herätti tuottavuuden ja työllisyyden ehkä liian kiinteä kytkenä toisiinsa. Tuottavuuden nostamista pidettiin muutenkin kovana tavoitteena tässä yhteydessä. Asiakirjaluonnoksen toivottiin linkittyvän ESDP-raportin tavoitteisiin vielä nykyistä paremmin ja sitä toivottiin työstettävän muutenkin pidemmälle. Komission tarkoitus on saada asiakirja valmiiksi syyskuussa, koska siitä keskustellaan Urban Forumissa 26.–27. marraskuuta. Forumissa käydyin keskustelun perusteella asiakirjan valmistelu jatkuu säädösvalmisteluna, koska komissio tulee omalta osaltaan toteuttamaan strategiaa tarvittavien ohjeiden, säädösten ja rahoitusinstrumenttien avulla.

Lisätietoja:

- Ulla Blomberg, SM, puh. 09–160 4518
- Matti Vatiilo, YM, puh. 09–1991 9560

Ulla Blomberg

keä; jokaisella alueella on omat erityispiirteensä ja -tarpeensa, jotka tulee seurannan kehittämisessä ottaa koko ajan huomioon. Siksi koulutuspäivän yhtenä lähtökohdana on ollut koulutuksen mukauttaminen näihin tarpeisiin ja seurantakysymyksiä koskevan keskustelun edistäminen.

Uusi käyttöjärjestelmä pohjautuu internet-teknologiaan. WWW-selaimen kautta seurantatietoja voidaan tallentaa hanketietokantaan ja raportoida erillisestä informaatiotietokannasta. Suurinta ongelmaa eivät käyttöönottovaiheessa tule aiheuttamaan tekniset, vaan sisältöön liittyvät kysymykset. Tämän vuoksi koulutustilaisuuksissa pyritään kiinnittämään erityistä huomiota myös tietosisältöön ja sen kehittämistarpeisiin. Koulutuspäivän aikana on käsitelty seurannan liittymistä mm. EU-tarkastuksiin, ohjelmakauden päättymiseen ja raportointia koskeviin kysymyksiin.

Eri koulutustilaisuuksissa on alueviranomaisten suhtautuminen ollut positiivista. Erityisesti on oltu kiinnostuneita jär-

jestelmän tarjoamasta tietopalvelukokonaisuudesta. Monipuolisen raportointiohjelmiston avulla käyttäjät voivat hakea tarvitsemansa seurantatiedot yhdestä paikasta mahdollisimman reaaliaikaisena. Alueellisissa koulutustilaisuuksissa esiin tulleisiin kysymyksiin ja ongelmakohtiin pyritään löytämään selkeitä ratkaisuja, jotta tiedontallennus ja -päivitys olisi mahdollisimman yhdenmukaista ja siten mahdollistaisi tehokkaan tietopalvelun.

On muistettava, että teknisesti hyvin toimiva tietojärjestelmä ei riitä seurannan onnistumiseksi. Seurantarekisterin sisällön on oltava kunnossa; vasta sitten järjestelmän raportointi- ja tiedonhakuominaisuuksia saadaan hyödynnettyä. FIMOS-järjestelmää päästään täysinmittaisesti käyttämään sen jälkeen, kun tarvittavat tarkistukset on tietosisällön osalta tehty ja kaikkien viranomaisten hankkeet ovat mukana seurantarekisterissä.

*Ilkka Mella
Eija Laineenoja*

Aluesuunnittelun tutkimuslaitosverkko (ESPON) käynnistymässä

Euroopan aluesuunnittelun ja aluekehityksen suuntaviivoja (ESDP) valmisteltaessa havaittiin selvästi aluerakennetta, alueidenkäyttöä ja aluekehitystä kuvaavien yhteismitallisten tietojen puute. Jo pitemmän aikaa vireillä ollut aluesuunnittelun tutkimuslaitosverkon (European Spatial Planning Observatory Network, ESPON) käynnistäminen sai em. havainnosta huomattavaa lisäpotkua. Kun rahoitukseen ei ole löytynyt nopeata ratkaisua, on päätetty toteuttaa suppeahko kokeiluohjelma vuosina 1998–99 EAKR-asetuksen Artikla 10 -tuella.

Kokeilu etenee siten, että tutkimuslaitosten verkko toteuttaa tutkimusohjelman. Verkko koostuu kansallisista yhteystahoista (focal point) ja koko ohjelman koordinoitiin valitusta tutkimuslaitoksesta.

Tutkimusohjelman (v. 1998–99) painopisteet ovat:

- Euroopan osa-alueiden analyysi
- strateginen tutkimus “Kohti uutta Euroopan kaupunki- ja maaseutualueiden välistä kumppanuutta”
- valtioiden välisiä suuntaviivoja kuvaavat kartat.

Tutkimusohjelmaan tuli eri maista yhteensä 25 hakemusta. Suomesta oli lähetetty kaksi hakemusta. Kummassakin hakemuksessa on koottu useita tutkimuslaitoksia yhteistyöorganisaatioksi. Komissio järjesti heinäkuussa asiantuntijapaneelein arvioimaan jätettyjä ehdotuksia. Paneelissa oli asiantuntijoita kaikista jäsenmaista. Jokaisesta hakemuksesta komissio sai käyttöönsä vähintään kahden asiantuntijan riippumattoman arvion. Komissio on ilmoittanut tekevänsä valintan-

sa syyskuussa. Tutkimusverkon koordinaatioyksikkö valitaan komissiossa syyslokakuussa.

ESPON-yhteistyön pysyvää ratkaisua on valmisteltu Luxemburgin vetämässä aluesuunnittelukomitean alatyöryhmässä, joka on tarkastellut useita vaihtoehtoja. Rahoitus on osoittautumassa vaikeaksi, koska jäsenmaat eivät ole halukkaita lisäämään EU-rahoitustaan tätä tarkoitusta varten. Alatyöryhmän valmistelemissa vaihtoehtoja käsitellään komission koolle kutsumissa monenvälisissä neuvotteiluissa lokakuun alussa.

Lisätietoja:

– **Risto Kärkkäinen, YM, puh. 09–1991 9363**

Risto Kärkkäinen, YM

Baltic Small Project Facility (BSPF) ja Phare-INTERREG Facility

– tuloksia maaliskuun projektihakukierrokselta

Komissio on viimein saanut rahoitettavien projektien listan valmiiksi. Projektit rahoitetaan vuoden 1996 Phare Baltic

Sea Region CBC -ohjelmasta. Samaan aikaan järjestettiin myös Tacis CBC Small Project Facility -haku. Tulokset tästä saa-

daan pikapuoliin. Phare-hakemuksia tuli kaikkiaan 176, joista 141 oli BSPF:stä, 28 BSPF-Taciksesta ja 7 Phare-Interregistä.

Asiantuntijapaneele, joka koostui BCC-maista, arvioi 112 projektia ja suositteli niistä rahoitettavaksi 71:ä. Suomesta paneeliin osallistui allekirjoittaneen lisäksi apulaisprofessori **Merja Kokkonen** Joensuu yliopistosta. Näistä asiantuntijoiden suosittelemista projekteista komissio on nyt valinnut 53 eniten pisteitä saanutta rahoitettavaksi. Nämä jakautuivat siten, että 43 tuli BSPF:stä (joissa 13:ssa suomalainen osapuoli), 5 BSPF-Taciksesta (2 Suomesta) ja 5 Phare-INTERREG-yhteishanketta, joista kaikki INTERREG-osapuolet olivat suomalaisia. EU/Pharen rahoitusosuus näihin oli hieman yli 5 miljoonaa ecua.

Suomi onnistui saamaan jälleen eniten EU:n projektirahoitusta. Tämä johtui paljolti siitä, että pystyttiin osoittamaan, että Suomen Phare-hakemuksista löytyi INTERREG-vastaavuutta (complementarity). Tähän tullaan kiinnittämään jatkossa vielä enemmän huomiota.

Toiset 5 miljoonaa ecua vuoden 1996 CBC-rahaa jäi ensi marraskuun 13. päivänä päättyvään hakuun, jolloin hakemukset voivat koskea Phare-INTERREG-yhteishankkeita (joita nyt näytetään suosivan), normaaleja BSPF-hankkeita tai Micro-hankkeita, joilla yleensä on hyvä läpimeno mahdollisuus.

Antti Uusi-Hakala

SYKSYN 1998 SEMINAAREJA JAKOKOUKSIA

1.–2.10. Vaasa	Kauden 2000–2006 tavoite 2 -ohjelma ja Interreg-yhteisöaloite-seminaari
5.–6.11. Etelä-Karjala	Tavoite 2 -ohjelman seurantakomitean kokous
12.–13.11. Helsinki	Rakennerahasto-ohjelmien sulkemista käsittelevä seminaari
24.11. Etelä-Savo	INTERREG II Kaakkois-Suomi-ohjelman seurantakomitean kokous
25.11. Lahti	INTERREG II Etelä-Suomen rannikkoseutu-ohjelman seurantakomitean kokous
26.11. Joensuu	INTERREG II Karjala-ohjelman seurantakomitean kokous
1.–2.12. Helsinki	Tavoite 6 -ohjelman seurantakomitean kokous
1.12. Ruotsi	INTERREG II Saaristo-ohjelman seurantakomitean kokous
2.12. Moi Rana	INTERREG II Merenkurku–Mittskandia-ohjelman seurantakomitean kokous
10.–11.12. Seinäjoki	Tavoite 5b -ohjelman seurantakomitean kokous
17.12. Rovaniemi	INTERREG II Barents ja Pohjoiskalotti-ohjelmien seurantakomiteoiden kokoukset

Kaupunkipolitiikkaa Lilessä 22.–23.6.

Lillen seminaari oli järjestyksessä kolmas ESDP-seminaari, joita järjestetään kaikkiaan seitsemän vuoden 1998 aikana. Komissio haluaa tällä tavalla herättää keskustelua ESDP-asiakirjasta, joka on tarkoitus saada lopulliseksi suunnitteluasiakirjaksi ensi vuonna. Lillen kaksipäiväisen seminaarin ensimmäisen päivän teema oli kaupunkipolitiikka, toisen päivän aihe oli INTERREG II C käytännön toteutuksessa. Näkökulma kaupunkipolitiikkaan oli kaupungit taloudellisen kasvun luojina ja keinona saavuttaa alueellinen tasapaino Euroopassa. Keskisuurten ja pienten kaupunkien roolia korostettiin. ESDP-asiakirjassa tavoitteena on tasapainoinen monikeskinen eurooppalainen kaupunkijärjestelmä, joka koostuu dynaamisista, vetovoimaisista ja kilpailukykyisistä kaupungeista.

Komission PO XVI:n johtaja **Eneko Landaburu** toi esille tutut kaupunkien kehittämishaasteet ja totesi EU:n vastaan haasteisiin kolmella tavalla. Ensiksi on ESDP-tyo, toiseksi rakennerahastot, joiden suhteen tavoiteohjelma 2:sta on hyviä ja menestyksellisiä kokemuksia. Toimenpiteitä on siirretty ja siirretään valtavirtapolitiikkaan. Landaburu sanoi voimakkaasti, että "do not come to Brussels and complain about the lack of urban viewpoint!". Toisin sanoen rakennerahastojen puitteissa on mahdollista toteuttaa kaupunkipoliittisia toimia. Kolmantena on syksyllä Wienissä pidettävä Urban Forum, jolla kaupungit halutaan integroida eurooppalaiseen politiikkaan. Landaburu painotti sosiaalisen ja taloudellisen kohee-

sion kasvavaa tarvetta yhtenäisen valuttan järjestelmässä ja keskisuurten ja pienten kaupunkien roolia tasapainoisen alueellisen kehityksen saavuttamisessa.

Yksi keskeisiä alustuksia oli **Peter Hall**'n katsaus eurooppalaisten kaupunkien kehitykseen. Hall tuo esille moninaisen ja ristiriitaisenkin kehityskuvan. Megakaupunkien lähellä olevat suuret kaupungit ovat kasvaneet, parhaiten menestyneitä ovat ns. toisen asteen suurkaupungit kuten Bristol, Toulouse, Firenze ja Stuttgart ja toisaalta pääkaupungit kuten Bryssel, Amsterdam ja Kööpenhamina. Sen sijaan teollisuuskaupungeissa, kuten Glasgow, Liverpool tai Dortmund, kehitys ei ole ollut kehuttavaa. Etelä-Euroopassa vähemmän kehittyneiltä alueilta poismuutto kaupunkiseuduille on yltynyt. Samoin on käynyt Irlannissa ja harvaanasutussa Skandinaviassa, jossa suurimmat kaupungit ovat "voittajia".

Hall analysoi tavoitteena olevaa monikeskistä Euroopan kaupunkijärjestelmää ja siihen liittyvää politiikkaa. Hall tekee eron Central Capitals -kaupunkien (Lontoo, Pariisi, Frankfurt, Luxembourg, Bryssel, Amsterdam) ja gateway- tai alueellisten kaupunkien välillä (Dublin, Edinburgh, Kööpenhamina, Tukholma, Helsinki, Berliini, Wien, Rooma, Madrid, Lissabon ja Ljubljana, Budapest, Praha, Varsova ja Tallinna). Monikeskinen politiikka tarkoittaa, että kaupunkijärjestelmään kuuluu globaaleja kaupunkia, gateway- ja periferisiä pääkaupunkialueita (kuten Helsinki). Monikeskisyys tarkoittaa myös, että gateway- ja pääkaupunkitasolta toiminnot etenevät ja välittyvät ympäristön pienempiin kaupunkeihin. Maaseutualueille tarvitaan aluekeskuksia (200 000–500 000 asukasta) ja pienempiä maakuntakaupunkeja (50 000–200 000 asukasta). Viisasta hajautetun keskittämisen politiikkaa olisi suunnata kasvua vahvojen julkisten liikenneväylien avulla kehityskäytäviä pitkin.

Professorit **Perttu Vartiainen** ja **Roberto Camagni** esittivät molemmat mielenkiintoisia näkökulmia toisaalta kaupunkien muuttumiseen tuotantorakenteen muuttuessa ja mm. erikokoisten kaupunkien erilaiseen rooliin (kansainväliset, kansalliset, alueelliset/globaalit, metropolit ja pienet kaupungit). Alueiden ja kaupunkien edustajat painottivat bottom up -periaatetta ja kaupunkilaisten kuulemista piirittäessä Euroopan kaupunkijärjestelmää. Ongelmia nähtiin kaupunkien laajenemisen myötä syntyvillä väli-alueilla – ei-kaupunki, ei-maaseutu – ainakin ne ovat hankalia yhdyskuntarakenteessa. Firenzen kaupunginjohtaja kertoi elävästi kulttuuri- ja historiakaupungin ongelmista massaturismin ylittävissä paikallisten asukkaiden määrän ja samalla veronmaksajien määrän.

RAKENNERAHASTOASIAN TUNTIJOITAPUOLAAN

Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto etsii pitkän ja lyhyen ajan asiantuntijoita (long term and short term experts) Puolassa toteutettavaan PHARE twinning -projektiin 'Preparation for Structural Funds'.

'The general objective of this project is to enhance Poland's capacities to develop regional and structural policy strategies, to establish a legal and administrative basis for structural funds and to apply structural funds rules and procedures to selected pilot projects.'

'The immediate objectives are the elaboration of a national development plan/strategies, the completion of the legal and administrative framework and to provide first practical experience to the Polish authorities at national and regional levels of the application of regional policy.'

Pitkän ajan asiantuntijalta (yleensä 1–2 vuotta kohdemaassa) edellytetään kokemusta aluekehitykseen liittyvästä ohjelmatyöstä sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikasta ja rakennerahastojen toiminnasta (hallinto, budjetointi, valvonta). Lyhyen ajan asiantuntijoilta (yleensä max 3 kuukautta/projekti kohdemaassa) toivotaan kokemusta ainakin yhdeltä em. osa-alueelta.

Lisätietoja asiasta antavat aluekehitysjohtaja Antti Uusi-Hakala puh. 09–160 4501 ja ylitarkastaja Pertti Laine puh. 09–160 4571.

Lisätietoja mm. PHARE-ohjelmasta löytyy myös internetistä:
<http://europa.eu.int/comm/dg1a/phare/index.htm>.

Pyydämme Puolan projektista kiinnostuneita lähettämään 17.9.1998 mennessä englanninkielisen CV:n aluekehitysosastolle mielellään EU-formaatissa, fax 09–160 4650/Uusi-Hakala tai e-mail:
antti.uusi-hakala@sm.intermin.fi.

Myös myöhemmin saapuneilla hakemuksilla on käyttöä, sillä saman alan toimeksiantopyyntöjä tulee mahdollisesti jatkossa muihin PHARE-ohjelman kohdemiin. Olemme kokoamassa Sisäasiainministeriön aluekehitysosastolle epävirallista rekisteriä alan asiantuntijoista Suomessa ja säilytämme nyt tulleet kiinnostuksenosoitukset myöhempää tarvetta varten.

Aluepolitiikassa tarvitaan riskirahoitusta

EU:n rakennerahastouudistuksen valmisteluun liittyvässä Agenda 2000 -asiakirjassa on korostettu tarvetta siirtyä avustuksista paremmin vaikuttaviin rahoitusvälineisiin kuten korkotuetut lainat, takaukset ja pääomasijoitukset. Tällainen aluepoliittisen tuen tehostaminen ja uudelleensuuntaaminen on Suomessakin perusteltua varsinkin pk-yritystoiminnan kehittämiseksi ja tuen työllisyysvaikutusten lisäämiseksi.

Valtion tukea sisältävät pk-yritysten korkotukilainat ja takaukset ovat olleet Kera Oyj:n rahoitustuotteita Suomessa. Osana EU:n rakennerahastojen myöntämää rahoitusta ei niitä kuitenkaan ole toistaiseksi käytetty, vaikka valtion talousarvio asian mahdollistaa. Rakennerahastouudistusta varten on tarpeellista selvittää ja kokeilla, miten EU:n rakennerahastojen tukirahoitusta voidaan käyttää osana korkotukilaina-, takaus- ja pääomasijoitusohjelmia myös Suomessa. Tällainen EU-rahoituksen välitystehtävä on ollut esillä myös valtion uuden erityisrahoitusyhtiön tehtävissä.

EU:n komissio on jo ehdottanut Keran pienrahoitusohjelman (pienlainat, naisyrityslainat) sisällyttämistä tavoitealueiden 6, 2 ja 5b tukiohjelmiin vuosina 1998–99. Ehdotuksen käytännön toteuttaminen on kuitenkin ollut Kerasta riippumattomista syistä yllättävän hidasta ja mutkikasta.

Uuden rakennerahastokauden tuotteenä edellä esitetyn pienrahoitusohjelman ohella Kera on esittänyt selvitettäväksi yritysten investointien rahoitukseen tarkoitettua EU:n rakennelainan käyttöönoton uusilla tavoitealueilla 1 ja 2. Rakennelaina olisi tarkoitettu työllisyyttä lisäävien tai tuotantorakennetta kehittävien investointien rahoitukseen.

Esimerkiksi tavoitealueella 1 näitä lainoja voitaisiin myöntää noin 400 miljoonaa markkaa vuodessa. Uusia työpaikkoja arvioidaan tällöin syntyvän vuosittain noin 2 500. EU:n tukirahoitus olisi suoraan asiakkaalle menevän korkotuen muodossa. Mikäli korkotuki olisi kaksi prosenttiyksikköä, EU:n tuki olisi kaikkiaan noin 32 miljoonaa markkaa vuosittain myönnettävien lainojen osalta.

Vastaavia pk-yritysten EU-rahoitteisia tukiohjelmia voidaan kehittää myös takuustoiminnan ja alueellisen pääomasijoitus-toiminnan osalta. Parhaillaan toimintaansa aloittavan valtion uuden erityisrahoitusyhtiön tehtäviin tällainen EU:n rakennerahastojen rahoituksen välitys soveltuisi erinomaisesti.

Aluepolitiikka sinällään on keskeisesti esillä valtion erityisrahoitusyhtiön tavoitteissa. Laissa valtion erityisrahoitusyhtiöstä todetaan, että yhtiön tulee toiminnassaan edistää valtion aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamista. Käytännön toimenpiteinä yhtiöllä on kuten sen edel-

täjälläkin Keralla käytettävissä rahoitusehtojen alueellinen erilaistaminen niissä puitteissa kuin se tehdään mahdolliseksi valtion talousarviossa.

Valtion erityisrahoitusyhtiö pystyy myös tarjoamaan alueelliseen ohjelmatyöhön yritystoimintaan ja riskirahoitukseen liittyvää asiantuntemusta. Alueelliset toimiala- ja yritysanalyysit, joita Keran aluekonttorit ovat tehneet, saavat varmasti jatkoa. Myös aluepoliittisten rahoitusvälineiden modernisoinnissa ja yritysläheisemmän aluepolitiikan valmistelussa uusi yhtiö voi tarjota apuaan.

Valtion erityisrahoitusyhtiö on – kuten Kerakin – valmis osallistumaan yritystoimintaan liittyvään alueelliseen kehittämiseen ja toimimaan EU:n riskirahoitusmuotoisen yritystuen välittäjänä alueellisissa ohjelmissa.

Veijo Ojala
Varatoimitusjohtaja
Kera Oyj

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ JA ALUEPOLITIikka

Nordregio-konferenssi aluepolitiikasta ja rakennerahastoista

Nordregio-laitos järjesti 27.–28.8.1998 kansainvälisen konferenssin “Regional Policy & Structural Funds. Trends, Experiences and Prospects in Northern Europe” toimitiloissaan Tukholman Skeppsholmenilla. Konferenssiin osallistui noin 80 tutkijaa ja hallinnon edustajaa pääasiassa pohjoismaista, mutta myös Isosta-Britanniasta, Virosta, Latviasta, Sloveniasta, Itävallasta ja Euroopan Komissiosta. Suomalaisia oli paikalla noin viitisentoista.

Ensimmäisenä päivänä keskityttiin alueellisiin kehitystrendeihin. Aamun pääpuhujia olivat prof. **Paul Cheshire** (London School of Economics) ja **Elisabeth Helander** (Euroopan Komissio) ja iltapäivällä jakaannuttiin työryhmiin pohtimaan demografisia muutoksia, työpaik-

kojen luomista sekä julkishallinnon rakennemuutosta. Toisen päivän teemana oli rakennerahastot politiikan välineenä. Aamun pääpuhujia olivat prof. **John Bachtler** (EPRC) ja **Frank Rawlinson** (Euroopan Komissio). Lisäksi kuultiin arvioitsijoiden näkemyksiä joistakin rakennerahasto-ohjelmista (Suomen tavoite 2: **Ritva Lindström** ja **Bo Forsström**; Ruotsin tavoite 5b: **Gunnel Forsberg**). Iltapäivällä oli vielä lyhyt paneelikeskustelu rakennerahastojen tulevaisuudesta sekä lopuksi **Pertti Joenniemen** alustus pitemmän aikavälin näkymistä.

Seminaari antoi melko kattavan ja hyvän kokonaiskuvan kehitystrendeistä ja tulevaisuuden näkymistä pohjoismaiden aluekehityksessä ja tarjosi luonnollisesti runsaasti mahdollisuuksia ajatustenvai-

toon kollegojen kanssa. Allekirjoittaneelle jäi tästä tilaisuudesta erityisesti mieleen prof. Cheshiren alustus alueiden välisestä kilpailusta ja hänen suosituksensa eurooppalaisen säännösten luomiseksi sellaisten houkuttimien rajoittamiseksi, jotka eivät lisää alueellista hyvinvointia laajemmalti vaan pelkästään johtavat nollasummapieliin. Konferenssin antia tullaan käsittelemään North-lehden tulevassa numerossa.

Mainittakoon vielä, että konferenssin yhteydessä esiteltiin Nordregion ja EPRC:n yhteistyönä käynnistetty uusi aluekehityksen ja -suunnittelun jatkokoulutusohjelma SIRIUS, josta enemmän seuraavassa Alue-Integraattorissa.

Harry Ekstam

Pohjoismaisia julkaisuja

Vaikka NordREFOn toiminta päättyi kesällä 1997, on tänä vuonna vielä julkaisu raportteja NordREFOn raporttisarjassa. Jatkossa tällä paikalla tullaan esittelemään Nordregio-laitoksen julkaisuja. North-lehden julkaiseminen on jo siirtynyt Nordregiolle. Lehden tuotannossa on säirastapauksista johtuen ollut katkos, mutta ilmestyminen jatkuu syksyllä.

NordREFO 1997:8 Den regionala utmaningen: Territoriell politik i ett europeiskt Norden.

Tämä raportti sisältää NordREFOn

kesällä 1997 pidetyn päätöskonferenssin alustukset ja muodostaa päätepiteen NordREFOn julkaisu-toiminnalle. Konferenssin teemana oli alueellisen kehittämisspolitiikan haasteet eurooppalaisessa Pohjolassa. Julkaisun artikkelit käsittelevät sellaisia aiheita kuten uutta pohjoista aluepoliittista "areenaa", uusia eurooppalaisia verkostoja sekä globalisoitumisen mukanaan tuomia uusia taloudellisia edellytyksiä. Kirjassa analysoidaan myös ylikansallisuuden ja "regionalismin" aiheuttamia uusia poliittisia edellytyksiä alueelliselle politiikalle. Kirjan sisältö hei-

jastaa hyvin tämän päivän (ja huomisen) aluepoliittisen problematiikan laajuutta ja monimutkaisuutta. Julkaisu sisältää yhteensä 19 artikkelia, joista noin puolet englanniksi ja loput skandinaavisilla kielillä. Raportti on 256-sivuinen ja maksaa SEK 350,-.

Raportista kiinnostuneita pyydetään ottamaan yhteyttä Nordregion sihteeristöön Tukholmassa,

**puh. +46 8 463 5415,
fax +46 8 463 5401.**

Harry Ekstam

KANSALLINEN ALUEPOLITIikka

Kaupunkiohjelmille kehittämisrahoitusta

Sisäasiainministeriö on myöntänyt 30.6.1998 kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän käynnistämälle ensimmäisen kaupunkiohjelmakerroksen 13 kaupunkiohjelmalle kehittämisrahoitusta yhteensä 4 miljoonaa markkaa. Kehittämisrahoitus voi olla korkeintaan puolet kustannuksista, mutta sen tavoitteena on myös toimia kaupunkiohjelmien "katalyyttirahoituksena" ja näin edesauttaa muun rahoituksen löytymistä ja tätä kautta mahdollistaa suurienkin hankkeiden toteuttamisen.

Kehittämisrahoitus maksetaan maakunnan kehittämisrahasta. Kaupunkioh-

jelmille rahoitus tulee paikallisen maakunnan liiton kautta ja se myös seuraa kaupunkiohjelman rahoituksen etenemistä. Rahoitus jakaantui ohjelmien kesken seuraavasti:

Art and Design City Helsinki (Arabianranta, Helsinki) 150 000, Oikeus kaupunkiin – oikeus elämään (Hämeenlinna) 350 000, Kaupunkikeskustan kehittäminen (Kajaani) 300 000, Kemi–Tornio alueen kaupunkiohjelma (Kemi–Tornio alueen kehittämiskeskus) 200 000, Parikaupungista elinvoimaa seutukeskuksen kehittämiseksi (Kouvola) 400 000, Lähiö-

rakenteen elinvoimaisuus (Kuopio) 200 000, Lahden kaupunkiohjelma 1998 (Lahti) 400 000, Lohjan tie "parhaaksi kaupungiksi" (Lohja) 250 000, Oulun seutu 2010 – kohti verkostoyhteiskuntaa (Oulu) 400 000, Porvoon kaupunkiohjelma (Porvoo) 250 000, Vetovoimainen ja viihtyisä Salon seutu (Salon seudun yrityspalvelukeskus) 250 000, Rajaton yrittäjäkaupunki (Seinäjoki, Nurmo) 350 000, Monta kaupunkia – yhteinen tulevaisuus (Uudenmaan liitto) 500 000.

Mika Honkanen

Aluekehittämishjelmapirosessi jatkuu edelleen

Alue-Integraattorin tämän vuoden ensimmäisessä numerossa kerrottiin lyhyesti alueiden kehittämisestä annetun lain mukaisten aluekehittämishjelmien valmistumisesta. Nämä kaikissa maakunnissa viime vuoden aikana laaditut ohjelmat ovat keskeinen väline alueilla toteutettavien kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisessa.

Alkuvuoden jälkeen ohjelmapirosessin "loppuunsaattaminen" on edennyt eri tavoin. Aluekehittämishjelmista on laadittu yhteenveto, jossa on arvioitu valmistuneita ohjelmia ja esitelty niiden keskeisiä näkökulmia. Yhteenvedo sisältää myös lyhyet maakunnittaiset kuvaukset kunkin alueen erityispiirteistä ja ohjelman painopisteistä. Yhteenvetomuistio on toimitettu maakuntien liitoille, keskeisille aluehallintoviranomaisille ja ministeriöille.

Mahdollisten kommenttien ja jäljempänä kuvattujen seminaarien annin perusteella yhteenvedo tarkistetaan ja korjataan tarpeen mukaan. (Samalla korjataan 23.7.1998 päivättyssä versiossa esiintyneet muutamit tilastokaavioita koskeneet virheet.)

Ohjelmapirosessin tuloksia ja johtopäätöksiä käydään parhaillaan läpi viidessä alueellisessa seminaarissa. Aluekehittämishjelmien laadintapirosessin kokemusten ja johtopäätösten lisäksi seminaareissa luodaan pohjaa seuraavan rakennerrahastokauden ohjelmien valmistelulle. Seminaarien päätemat ovatkin:

– aluekehittämishjelmien laadinta ja sisältö sekä yhteistyön toimivuus,

– aluekehittämishjelmien toteuttaminen; ohjelman strategian heijastuminen TE-keskusten tulossuunnitteluun, ohjelmapirositteet,

– maakuntien välinen yhteistyö ja yhteiset strategiat

– tuleva rakennerrahasto-ohjelmapirosessi; rakennerrahastouudistuksen tilannekatsaus, valmistautuminen uusien ohjelmien laadintaan.

Alue-Integraattorin tämän numeron painoon mennessä seminaareista on pidetty kaksi. Ensimmäisessä tilaisuudessa 31.8. Kuopiossa koolla olivat Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Kainuun liittojen ja näillä alueilla toimivien keskeisten aluehallintoviranomaisten sekä ministeriöiden edustajat. Seuraavana päivänä kokoontuivat Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Varsinais-Suomen vastaavat tahot Helsinkiin. Muut tilaisuudet

pidettiin 8.9. Lahdessa, 10.9. Oulussa ja 17.9. Tampereella.

Aluekehittämishjelmatyöhön liittyviä teemoja

Seuraavassa käsitellään hyvin lyhyesti vain muutamia aluekehittämishjelmatyöhön liittyviä teemoja, joista osa on korostunut myös jo pidetyissä seminaareissa:

Aluekehittämishjelmat on laadittu laajassa ja monitahoisessa yhteistyössä maakuntien liittojen johdolla alueen muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyötä on organisoitu mm. erilaisten työryhmien, seminaarien ja epävirallisten keskustelujen avulla. Tärkeäksi yhteistyöelimeksi tässäkin yhteydessä on noussut alueellisia rakennerahasto-ohjelmia varten perustetut maakuntien yhteistyöryhmät. Yhteistyössä ei ole koettu suuria ongelmia. Varsinkin Kuopion seminaarissa korostettiin kuitenkin tarvetta saada elinkeinoelämä paremmin mukaan aluekehitystyöhön. Seminaareissa korostettiin, että niin elinkeinoelämä kuin järjestöt tulee kytkeä työhön nimenomaan seutukuntatasolla, jossa suunnittelu on varsin konkreettista ja lähivuosiin tähtäävää.

Seminaarikeskusteluissa korostettiin

samalla myös hyvinvointipalvelujen vahvaa merkitystä alueiden kehittämisedellytysten ja vetovoimaisuuden perustana ja näiden sektorien (sosiaali- ja terveys- sekä opetushallinto jne.) edustajien osallistumisen tärkeyttä. Ohjelmien tavoitteita asetettaessa näitä aloja ei tulisi unohtaa. Helsingin tilaisuudessa virisi keskustelua myös syrjäytymisuhasta, mihin täytyy kiinnittää huomiota etenkin suurissa kaupungeissa. Kaupunkipolitiikan tärkeys tunnustettiin myös tästä näkökulmasta.

Monissa maakunnissa aluekehittämishjelmien toteutusta edistetään laatimalla ohjelmiasopimuksia. Ohjelmiasopimusten yksityiskohtaisuus voi vaihdella. Niihin voidaan sisällyttää sekä periaatteellisia linjauksia että hankekohtaisia yksityiskohtia esimerkiksi hankkeiden rahoituksesta, aikataulusta ja toteuttajista. Kuopion ja Helsingin seminaareissa esiin tuodut kokemukset osoittavat, että ohjelmiasopimus on "positiivisella tavalla sitoutanut eri tahoja ohjelman toteutukseen".

Ohjelmien toteutuksessa työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat yksi keskeinen toimijataho. Sen vuoksi olisikin tärkeää, että myös TE-keskusten omiin suunnitelmiin sisältyvät ja aluekehittämishjelmissä määritellyt maakunnan kehittämisen ta-

voitteet ja strategiat olisivat yhdensuuntaisia. Ainakaan Kuopion ja Helsingin seminaareissa ei nähty tässä suhteessa suurempia ongelmia; aluekehittämishjelmat on laadittu yhteistyössä ja TE-keskusten tulossuunnitelmia on maakuntien liitoilla ollut mahdollista kommentoida. Aikataulut tosin jonkin verran hankaloittavat yhteistyötä; TE-keskusten tulossuunnitelman laadinta ajoittuu kesäkauteen ja alkusyksyyn.

Aluekehittämishjelmissä maakuntien välinen yhteistyö ei näy tärkeimpiin kuuluvana painotuksena, vaikka laajan yhteistyön merkitys niissä selvästi tunnustetaankin esimerkiksi osaamisen klustereiden ja osaamiskeskusten kehittämisessä, aluerakenteen ja liikenneverkkojen kehittämisessä sekä matkailussa. Maakuntien yhteistyömuodot myös kehittyvät jatkuvasti.

Seminaareissa käytiin läpi myös rakennerahastouudistuksen tilannekatsausta ja pohdittiin tulevan rakennerahastokauden ohjelmityön haasteita. Yhtenä haasteena on juuri maakuntien yhteisten ja entistä suurempien hankkeiden tai hankekokoisuuksien edistäminen.

Anne-Marie Välikangas

Ohjelmien ympäristövaikutusten arviointimenetelmiä kehitetään

Ympäristöministeriö järjesti elokuun lopulla Helsingissä kaksi työseminaaria ympäristövaikutusten arvioinnista aluekehittämishjelmissä ja rakennerahasto-ohjelmissä. Maakuntien liittojen edustajille tarkoitettu tilaisuus pidettiin 26.8., alueellisten ympäristökeskusten edustajat puolestaan kokoontuivat 27.8.

Seminaarit liittyivät meneillään olevaan projektiin, jonka tuloksena valmistuu alueellisten kehittämissuunnitelmien ympäristövaikutusten arviointia (yva) käsittelevä opas. Seminaareissa käytiin läpi

opasaineiston keskeistä sisältöä. Tavoitteena on, että opas valmistuu vuodenvaihteessa. Oppaan avulla pyritään helpottamaan ympäristövaikutusten arviointia käytännössä ja tukemaan ympäristönäkökulman ja yvan sisällyttämistä ohjelmaproessiin jo alusta lähtien.

Käytäntöön opasaineistoa ja siihen liittyvien seminaarien antia on tarkoitus soveltaa heti uuden rakennerahastokauden EU-ohjelmien valmistelussa.

Opasprojektin ovat käynnistäneet ympäristöministeriö ja Suomen ympäris-

tökeskus. Opasta työstää vanhempi tutkija **Anne Savola** sijoittuneena Lounais-Suomen ympäristökeskuksen Satakunnan toimipaikkaan (puh. 02-630 0718). Hänen lisäksi projektista antavat lisätietoja tarvittaessa aluesuunnitteluneuvos **Ulla Koski** (puh. 09-1991 9359) ympäristöministeriöstä ja ylitarkastaja **Anne-Marie Välikangas** (puh. 09-160 4507) sisäasiainministeriöstä.

Anne-Marie Välikangas

JULKAISUJA

Sisäasiainministeriön aluekehitysosaston julkaisusarjassa ilmestynyt

9/1998 **Katri Lehtonen: Maakunnan kehittämissuunnitelman seurantaraportti 1995-1996.** Suomen liittyttyä Euroopan unioniin maakunnan kehittämissuunnitelman luonne muuttui vuonna 1995. Suurin osa kehittämissuunnitelmasta on osoitettu liittymisen jälkeen EU:sta osarahoitettuihin hankkeisiin. Maakunnan kehittämissuunnitelman mukaan

ottaminen eurooppalaiseen rakennerahastopolitiikkaan toi suuria muutoksia myös seurantarjestelmään. Vuonna 1995 otettiin käyttöön rekisteri EU-hankkeista (REUHA), johon on tallennettu myös miltei kaikki täysin kansalliset hankkeet vuodesta 1996 lähtien.

Raportti perustuu maakuntien liitto-

jen alueellaan toteuttamien hankkeiden rahoituspäätösten seurantaan. Hankkeita on myös pyritty analysoimaan entistä tarkemmin.

Julkaisun hinta on 60 mk + toimitusmaksu + alv, tilaukset puh. 09-160 4529.

SVENSK RESUMÉ

■ En intressant höst

Hösten är ur regional- och strukturpolitisk synvinkel en intressant brytningspunkt. Vi förbereder oss både inom EU och nationellt att avsluta den pågående programperioden och förbereder oss inför den nya programperioden för åren 2000–2006. I början av september drog den finska regeringen upp riktlinjerna för agerandet i agenda 2000 förhandlingarna. Kommissionens förslag som helhet är bra ur Finlands synvinkel. En central regional- och strukturpolitisk fråga är placeringen av mål 6 -områdena inom det nya mål 1 -området. Finland godkänner också kommissionens förslag till mål 2 -program och betonar vikten av arbetslöshetskriteriet. Finland kan också godkänna kommissionens förslag om att mål 3 förverkligas utanför de regionala målprogrammen så att mål 3 åtgärderna utgör en ram för ESF-åtgärderna i dessa program. På hösten startar också de nya programmens förberedelseprocess. Det nuvarande programarbetet har ansetts invecklat och byråkratiskt. Nu finns det möjlighet till en förbättring av programarbetet och en effektivisering av förvaltningen. Detta bör diskuteras öppet och nödiga slutsatser bör dras.

Paavo Pirttimäki

■ Strukturfondsreformens lösningar nära?

Augusti är i allmänhet inom EU en månad då inget händer eller framskrider och inga möten hålls. Därför är situationen ungefär densamma som den jag beskrev i senaste nummer. Arbetsgruppen för strukturåtgärder (SAWG) uppgör en rapport om sitt arbete i slutet av september. Under september–oktober är det meningen att definiera de centrala frågor som kan lösas samt de frågor där man är av olika åsikt. Ministerrådet har som målsättning att de politiska besluten som rör Agenda 2000 kan fattas på ett urtima toppmöte under Tysklands ordförandeperiod i mars 1999. Parlamentet behandlar Agenda 2000 första gången på sitt plenum 18.11.1998. Grunden för behandlingen utgörs av kommissionens förslag. De andra och slutliga behandlingen går förmodligen av stapeln i mars 1999. I detta skede löns det inte att spekulera om tidtabellen håller eller inte. Det är skäl att bereda sig på att centrala delar av besluten flyttas fram till den finska ordförandeperioden.

Risto Tienari

■ Från den pågående programperioden till den nya

Det är hög tid att analysera hur de pågående målprogrammen har avancerat

och förbreda eventuella programförändringar. Programmets finansieringsbas kan i någon mån ändras ifall ändringarna är väl motiverade. Av de många alternativen stöder kommissionen transfereringar inom fonderna mellan regioner och åtgärdhelheter. Vid behov kan också transfereringar mellan fonder eller till och med mellan programområden diskuteras. Kommissionen har slagit fast att EU-finansiering under den pågående programperioden inte beviljas efter 1999 ifall inte EU-medlen är uppbundna.

Den landsbygdspolitiska synvinkeln i reformen

Medlemsländerna bestämmer själva i vilken mån landsbygdspolitiken betonas. Man kan t.ex. samla alla landsbygdspolitiska åtgärder i ett nationellt landsbygdsprogram som omfattar alla landsbygdsområden förutom mål 1 -områdena. Då det gäller de kommande gemenskapsinitiativen har kommissionen uppskattat att det behövs inalles ca 1500–2000 LEADER-grupper under den kommande strukturfondperioden. För närvarande finns det ca 900 LEADER II -grupper. Av grupperna skulle ca 600 vara specialgrupper som placeras inom mål 1 och 2 -områdena. Specialgrupperna kommer att effektivisera målprogrammen.

Tiina Heiskanen

■ Bredare samarbete mellan landskapen i Östra Finland

Landskapen i Östra Finland har grundat en delegation som består av ordförandena i förbunden på landskapsnivå. Delegationen är ett samarbetsforum som drar upp riktlinjer för samarbetet och värderar resultaten. Också övriga aktörer har intensifierat samarbetet bl.a. TE-centralerna, yrkeshögskolorna och landskapshuvudstäderna i Östra Finland.

Juhani Kärkkäinen

■ Alliansen för Västra Finland

Alliansen som innefattar sju landskap i Västra Finland grundades år 1995. Alliansen idkar projektsamarbete både nationellt och inom EU, utbyter information och erfarenheter samt marknadsför och profilerar hela sitt område inom EU. Det är frågan om ett frivilligt samarbete vilket betyder att alliansen inte fattar några egna beslut utan besluten fattas i landskapsförbundens beslutsorgan. Alliansens intressebevakning är särskilt viktig inför strukturfondsreformen.

Esa Latva-Rasku

■ Mål 6 -programmet

Ändringar av mål 6 -programmets fi-

nansieringsram pågår som bäst. Meningen är att till övervakningskommittén i december få fram ett förslag som möjliggör att programmet kan slutföras balanserat. Övriga frågor på övervakningskommittén är bl.a. rapporterna om programmets förverkligande, utvärderingen av programmet och uppföljningen av LEADER II på mål 6 -området.

Marja Taskinen

■ Mål 2 -programmet

Två frågor kommer särskilt att sysselsätta de ansvariga i mål 2 programarbetet. Programperioden 1995–96 avslutas detta år, vilket betyder att samtliga utbetalningar bör vara slutförda inom detta år. Den andra frågan är förhandlingarna gällande ändringar av finansieringsplanen för perioden 1997–99.

Tarja Arajarvi

■ Första projekten valda i Östersjöns INTERREG II C -program

På sitt möte i Rostock 25.–26.6.1998 fattade beslutsgruppen (Steering Committee) för Östersjöns INTERREG II C -program de första projektbesluten. Av totalt 36 ansökningar föreslog sekretariatet att 9 projekt skulle godkännas direkt och 13 diskuteras närmare på mötet (de 14 övriga hade satts åt sidan pga av olika bristfälligheter/oklarheter i ansökningarna). Beslutsgruppen godkände sammanlagt 16 projekt: 9 direkt enligt sekretariatets förslag och 7 efter diskussion. Av de senare godkändes 5 villkorligt. Totalt uppbands 9,4 milj. ecu EU-pengar eller ca 38 % av programmets totala EU-finansiering. De villkorligt godkända projekten har nu också godkänts slutgiltigt. Information om de godkända projekten finns på programmets hemsida: <http://www.spatial.baltic.net>. Ett seminarium för de godkända projekten anordnas i Kiel 15.9.1998. Nästa deadline är 1.10.1998. Ansökningsblanketter finns på programmets hemsida.

Harry Ekstam

■ Andra ansökningsrundan i Nordliga Periferins program

Den andra ansökningsrundan i Nordliga Periferins program avslutades 31.7.1998. Denna gång inkom 17 ansökningar. Fördelningen mellan programmets delområden var något skev, särskilt bristen på ansökningar rörande service i glesbygd är påfallande. Projektbesluten tas på beslutsgruppens möte i Uleåborg 9.10.1998. Före det presenteras programmet på ESDP-seminariet i Manchester 17.–18.9.1998. Beslutsgruppen håller

ett mellanmöte på seminariet för att bl.a. diskutera behovet av aktiveringsåtgärder inför nästa ansökningsrunda, som avslutas 15.12.1998. Information och ansökningshandlingar finns på programmets hemsida: <http://www.scotnordic.com/northernperiphery>.

Harry Ekeström

■ Stadsdimensionen med i EU-programmen

Kommissionen vill att också stadsdimensionen innefattas i EU-programmen. Meningen är städernas egna planeringsarbete kopplas intimare till det av EU delfinansierade programarbetet. Kommissionens huvudpunkter i utvecklandet av en europeisk utvecklingsstrategi för städerna är följande:

- Förbättrande av konkurrensförmågan — särskilt på efterblivna områden,
- En högre produktivitet bl.a. genom att sporra innovativ verksamhet,
- En rättvis fördelning av nyttan från den ekonomiska tillväxten,
- Främjandet av en hållbar utveckling,
- Sporrandet av innovativt och flexibelt beslutsfattande och
- Sporrandet av ett balanserat stadsnätverk.

Ulla Blomberg

■ FIMOS

I bruktagandet av FIMOS (Uppföljningssystemet för EU:s strukturfondsprojekt) har nu efter testning och ett pilotskede framskridit till utbildning av användarna. Man kommer under hösten att arrangera utbildning på alla TE-centralers område för alla ansvarsmyndigheter och uppföljningsansvariga. FIMOS baserar sig på internet teknologi.

*Ilkka Mella
Eija Laineenoja*

■ ESPON startar

Nätverket för forskningsinstituterna inom regionalplaneringen (ESPON) startar med hjälp av stöd från regionalutvecklingsfondsförordningens artikel 10. Tyngdpunkterna för forskningsprogrammet för åren 1998–99 är:

- analysering av delområdena i Europa,

– en strategisk forskning: ”Mot ett nytt partnerskap mellan de europeiska stads- och landsbygdsområdena” och

– kartor som beskriver ritlinjerna mellan staterna.

Risto Kärkkäinen

■ Baltic Small Project Facility

Kommissionen har färdigställt listan för projekten som skall finansieras från Phare Baltic Sea Region -programmet. Inalles 176 projektansökningar har inkommit. Kommissionen har valt 53 projekt som skall finansieras. Finland lyckades även denna gång få den största andelen av EU-finansieringen.

Antti Uusi-Hakala

■ Stadspolitik i Lille 22.–23.6

Det var i ordningen det tredje ESDP-seminariet av inalles sju som skall arrangeras detta år. Temat under första dagen var stadspolitik och under den andra förverkligandet av INTERREG II C i praktiken. Man betonade de små- och medelstora städernas roll som skapare av ekonomisk tillväxt och regional balans.

Heli Sajets

■ Riskfinansiering behövs i regionalpolitiken

Agenda 2000 -dokumentet betonar vikten av att övergå från understöd till effektivare finansieringsinstrument såsom räntestödda lån, borgenförbindelser och kapitalplaceringar. En dylik effektivisering av det regionalpolitiska stödet är också i Finland motiverat särskilt då det gäller utvecklandet av företagsverksamheten. EU-kommissionen har redan föreslagit att KERA:s småfinansieringsprogram (småån och kvinnoföretagarlån) innefattas för åren 1998–99 i de nuvarande målprogrammen.

Veijo Ojala

■ Nordregio-konferens om regionalpolitiken och strukturfonderna

Nordregios internationella konferens om regionalpolitiken och strukturfonder-

na på Skeppsholmen i Stockholm 27.–28.8.1998 samlade ett åttiotal forskare och administratörer. Den första dagen fokuserade på regionala trender och den andra på strukturfonderna som politikinstrument. En rapport från konferensen kommer att ingå i ett kommande Northnummer. Vid konferensen presenterades också ett nyligen startat program för vidareutbildning för regional utveckling och planering benämnt SIRIUS. Alue-Integraattori återkommer med närmare information om programmet senare.

Harry Ekeström

■ Utvecklingsfinansiering för stadsprogrammen

Inrikesministeriet har beviljat 4 milj. mk i utvecklingsfinansiering för 13 stadsprogram som igångsatts av stadspolitiska samarbetsgruppen. Stödet utgör högst hälften av kostnaderna och de utbetalas av landskapsutvecklingspengarna.

Mika Honkanen

■ Regionalutvecklingsprocessen fortsätter

Regionalutvecklingsprogrammen som uppgjorts i samtliga landskap är centrala instrument i samordnandet av regionernas utvecklingsåtgärder. I sammandraget som uppgjorts av programmen, har man värderat och presenterat de centrala målsättningarna. Sammandraget innehåller också korta beskrivningar över särdragen i landskapen och programtyngdpunkterna.

Anne-Marie Välikangas

■ Programmets inverkan på miljön

Miljöministeriet anordnade i augusti två seminarier som behandlade metoder för hur miljösynvinkeln kan beaktas regionalutvecklings- och strukturfondprogrammen. Målsättningen är att framställa en guide i ämnet ännu detta år.

Anne-Marie Välikangas

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/sm/alueet/aluekeh.htm>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto • **Toimituskunta:** Tiedotustiimi • **Vastaava toimittaja:** Tiina Ranta-Lassila, puh. (09) 160 3423, fax (09) 160 4655, e-mail: tiina.ranta-lassila@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Leif Ehrstén • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 4532, fax (09) 160 4655, Sisäasiainministeriö, PL 257, 00171 HELSINKI, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo